Fascisme & homoseksualiteit.

De opvatting van de Nazi's dat het volk raszuiver moest blijven en het contact tussen vrouwen en mannen gericht was op de voortplanting maakt het voor de hand liggend dat homoseksuelen een te bestrijden doelgroep waren.
Let wel: homoseksuelen waren alleen mannen, vrouwelijke seksualiteit was niet bestaand/relevant. Vrouwen vervulden geen rol in de organisaties, hun plaats was alleen maar thuis.

Het bestaan van de roze driehoek bewijst dat de Nazi's homoseksuelen zagen als een te onderscheiden en te bestrijden groep (zie ook de moord in 1934 op de nazi Röhm, door Hitler gerechtvaardigd met het argument dat Röhm door zijn homoseksualiteit een gevaar was voor de Duitse jeugd.

De Nazi's hadden wel een probleem: de mannenorganisaties/ mannenbonden als SS, WA zouden door hun structuur, discipline en uniformen een aantrekkingskracht kunnen uitoefenen op homoseksuelen. Tegelijkertijd hamerden de Nazi's op het belang van de mannenbonden t.g.v. de versteviging van hun opvattingen in de praktijk.

Ik citeer hieronder uit een aantal artikelen en boeken ter zake.

*Fascisme en homoseksualiteit*:
"Homoseksualiteit was vreemd aan de Duitse volksaard; zij behoorde tot de 'boosaardige neigingen van de jodenziel';
Völkische Beobachter, partijblad NDSAP, 1930:
"De Nazijurist Rudolf Klare sprak in zijn proefschrift Homosexualität und Strafrecht (1935) de hoop uit dat artsen en psychiaters biologisch zouden bewijzen dat 'rassenvermenging' de verspreiding van homoseksualiteit bevorderde en dat homoseksualiteit of een 'zekere aanleg daartoe' erfelijk was. Dan zou deze 'ontaarding' met rassenwetten bestreden kunnen worden en zou zij na de uitroeiing van 'minderwaardige soorten mensen' min of meer vanzelf verdwijnen.
R. Klare, Homosexualität und Strafrecht, Hamburg 1935, p. 117.

Voor 1935 was tegennatuurlijke ontucht tussen mannen volgens artikel 175 van het Duitse Wetboek van Strafrecht strafbaar, maar dan alleen bepaalde seksuele handelingen…. Vanaf 1935 omvatte 'ontucht' alle handelingen, 'die objectief volgens de gezonde volksopvatting het schaamte- en

zedelijkheidsgevoel met betrekking tot geslachtelijk verkeer schenden en objectief met wellustige bedoelingen worden uitgevoerd….
Als een van de belangrijkste argumenten voor de draconische wet uit 1935 werd aangevoerd dat mannelijke homoseksualiteit zich als een epidemie kon verspreiden en een verderfelijke invloed uitoefende op het 'gehele denken en voelen' van grote delen van het Duitse volk. (blz.52)
Tegelijkertijd werd een 'Rijkscentrale' opgericht die beide (homoseksualiteit en abortus) in het belang van de kracht van het Duitse volk moest bestrijden.
(blz. 72)

Hitler vaardigde in 1941 een decreet uit om de SS en de politie van homoseksualiteit vrij te houden. Op ontucht bedrijven met een andere man en zich laten misbruiken stond de doodstraf. (blz. 73)

Uit: Fascisme en homoseksualiteit, Oosterhuis, Harry;
Heb mannen lief, maar wees niet homoseksueel (blz. 51- 78), 1985.

Isolement
Het Nederlandse Wetboek van Strafrecht uit 1911, het beruchte artikel 248bis: een meerderjarige die ontucht bedreef met een minderjarige van hetzelfde geslacht kreeg maximaal 4 jaar.
Door de invoering van de Verordening 81 op 31 juli 1940 werden de straffen door de Rijkscommissaris verhoogd tot maximaal 10 jaar.
Het artikel uit 1911 zag op zowel mannen als vrouwen, de Verordening uit 1940 sprak alleen over mannen. Het Duitse artikel 175 stelde zelfs gevoelens strafbaar.
(blz. 131 en 132).

In het begin van de bezetting klaagden de Nazi's nog wel over het gebrek aan ijver van de Nederlandse beambten bij de bestrijding van homoseksualiteit….
(Blz. 148-149).
Uit: Fascisme en homoseksualiteit, Koenders, Pieter, Isolement; 1985

*Homoseksualiteit in Nederland van 1730 tot de moderne tijd*
Homoleven en homovervolging

De Tweede Wereldoorlog
De bibliotheek van het NWHK (Nederlandsch Wetenschappelijk Humanitair Komitee ter bestrijding van rechtsongelijkheid tussen heteroseksuelen en homoseksuelen en informatie; opgericht in 1912 door jhr. Dr. Jacon Schorer) werd in de zomer van 1940 in beslag genomen door de Duitse bezetter en met onbekende bestemming afgevoerd. Er is nooit een spoor van teruggevonden. (blz.95).

Maatregelen tegen 'asocialen' betroffen soms homomannen die op die grond in werkkampen werden geplaatst.
(blz. 96).

"Uiteindelijk vervolgden de Nazi's ongeveer 50.000 homomannen via het gewone recht, terwijl er zo'n 8.000 om hun seksuele voorkeur in concentratiekampen verdwenen, van wie de helft is vermoord.
Een onbekend aantal is op andere wijze vervolgd of omgekomen."
(blz. 97).

"Anderzijds is van verschillende homo's bekend dat ze actief in het verzet kwamen, zoals de groep rond het blad De Vonk, na de oorlog De Vlam, dat mede geredigeerd werd door Tom Rot, Piet Meertens, en Jef Last. Zij waren alle drie na de oorlog betrokken bij het COC. Het bekendst is de groep rond Arondeus geworden, die de aanslag uitvoerde op het Amsterdamse bevolkingsregister. Daarbij zaten verschillende homo's.
Han Stijkel, een jonge student ….. voor de geallieerden.
(blz. 98).

Het beruchtste geval van verraad aan homokant was dat van de joodse lesbienne Ans van Dijk ------straffen of gratie kregen
(blz. 99)
Hekma, Gert, Homoseksualiteit in Nederland van 1730 tot de moderne tijd. (2004)

*Tussen christelijk reveil en seksuele revolutie, Pieter Koenders*

Zie noot 13: over homoseksualiteit in Nazi-Duitsland verschenen verschillende goede publicaties
(blz. 327)

In de Nazipropaganda werd de homoseksualiteit van Röhm breed uitgemeten. Men wekte de indruk dat de opruiming van de SA-top tevens was bedoeld als het begin van een zuivering van de beweging van tegennatuurlijke elementen…. Door het signaal af te geven dat het Nationaal Socialisme pal stond voor de handhaving van de zedelijkheid en morele waarden, kon Hitler Bovendien goedkoop sympathie verwerven bij de gevestigde elites en middengroepen uit de samenleving.
Met de moord op Röhm kwam de weg vrij voor vervolging van homoseksuelen. Niet alleen omdat betrokkenen werden gedefinieerd als een bedreiging voor de staat, maar ook omdat de beschermende hand van Röhm was verdwenen (blz. 337).

Het totaal aantal mannen dat in concentratiekampen werd vastgehouden in verband met homoseksualiteit schommelt vermoedelijk rond de 10.000.
(blz. 354)
De driehoeken die in de kampen op de kleding werden gedragen maakten het onderscheid tussen de groepen zichtbaar.
Zie ook de noot 124 op blz. 354.
60% van de roze driehoekdragers vond de dood.
Tussen 1939 en 1944 onderzochten de militaire autoriteiten 9.000 art. 175 zaken en dit leidde tot 5900 veroordelingen. (blz. 355).
Gedetailleerdere informatie over militairen en homoseksualiteit, naleving decreet uit 1941 blz. 356-357. Hitler klaagde over lage aantal veroordelingen, wat mede te maken kon hebben met de strijd in Stalingrad en Afrika: alle hens aan dek.
Redenen om homoseksualiteit aan te pakken voor Nazi's:

1. De kerk als 'geweten van de samenleving' voor de middenklasse steunde maatregelen tegen homo's door de eeuwen heen. Geen kerkgenootschap sprak zich uit tegen anti-homomaatregelen
2. Aansluiting bij middenklasse. Overigens waren de meeste antihomoseksuele maatregelen geheim, derhalve geen groot effect.
3. Opkomen voor het handhaven van fatsoensnormen werd gebruikt om politieke tegenstanders op te ruimen.

4. De linkse antihomoseksuele lastercampagne kon ook tegen de Nazi's gebruikt worden. Aanpak bestreed dit effect.
5. Opruimen van politieke tegenstanders (Röhm), maar tegelijkertijd de vrees voor oncontroleerbare homoseksuele klieken binnen de partij en het staatsapparaat (bescherming; vriendjespolitiek hetgeen een bedreiging vormde voor het Führerprincipe.
6. Derde Rijk is mannenstaat, voor vrouwen restten er slechts echtgenoot, kinderen en keuken.
   Himmler beweerde in '37: een al te scherpe seksenscheiding zou kunnen leiden tot homoseksualiteit. Een te vermannelijkte maatschappij vormde kweekbed voor homoseksualiteit.
   Daarmee viel hij Hans Blüher aan, die juist de Männerbund aanprees: Charismatisch leider, leden onderling hecht met elkaar verbonden door homo-erotische relaties. De hierdoor opgebouwde energie zou de natie ten goede komen. Himmler realiseerde zich de kwetsbaarheid hiervan.
   In Italië speelde deze discussie en strafbaarstelling geen rol. Waarom? Nazi-Dld ging uit van racistische bevolkingspolitiek, Italië niet.
7. Bij Himmler stond de besmettelijkheid en verlies aan teelkracht centraal. Het zou leiden tot vernietiging van het Duitse volk. Zie ook Hitler over homoseksualiteit in 1934.

In 1936 t.g.v. het oprichtingsbesluit van de Rijkscentrale voor het bestrijden van homoseksualiteit en abortus: "homosexuelle Männer sinds Staatfeinde. ……."
(blz. 357-360)

Homoseksualiteit in nazi-Duitsland
De repressie in Nazi-Dld week nauwelijks van die in de Weimarrepubliek. Gestapo, Kripo en justitie werkten op thema homoseksualiteit nauw samen, resultaten hielden sterk af van lokale inzet. Gestapo-methoden werden niet geschuwd.
(blz. 361)

Heropvoeding, therapie, werkkamp konden wonderen verrichten.
Uit overweging van een tekort aan mankracht in het leger, hoge kosten detentie, beperkte capaciteit justitie ging men over tot al dan niet gedwongen castratie.
(blz. 362)

Vervolging alleen nodig bij het zuivere Noordse ras (zou te klein worden) i.t.t. andere rassen, anders worden die te groot.

Overtreders van regels (homo's en beroepsaborteurs) in Polen moesten gedeporteerd worden naar streek waar geen besmettingsgevaar bestond voor Duitse bevolking.
(blz. 364).

Homoseksuelen moesten opgesloten worden met communisten: die konden elkaar niet beïnvloeden.
(blz. 365)

De NSB en de homoseksualiteit
Schorer vertrouwde de NSB tot 1935. Berichten over nazi-terreur beschouwde hij tot 1935 als marxistische propaganda. Daarna was hij genezen.
De NSB had in eerste instantie geen mening over homoseksualiteit (gebeurde vaker bij 'lastige onderwerpen').
Dat veranderde in de loop van de tijd. Er werden geruchten de wereld ingebracht met naam en toenaam over vermeende homoseksualiteit: Rost van Tonningen, Van der Goes van Naters.
(blz. 370)

J. Pront schreef in '38: dat achter de opkomst van het nationaal-socialisme een homoseksueel complot schuilging. *Seksuele* pathologie (homoseksualiteit) had zich ontwikkeld tot *politieke* pathologie. Dit kon niet meer worden overgelaten aan de medische en justitiële wereld. "de ziekte was niet alleen besmettelijk maar ook dodelijk".
(blz. 371)

"….zal deze pest uitgeroeid worden met wortel en tak. Want de N.S.B. weigert de vloek Gods over dit volk te laten halen".
(blz. 372)
De vervolging bleef tot Nazi-Duitsland beperkt, maar in Nederland werd een identiek repressieapparaat opgezet. Het verloop van de oorlog is waarschijnlijk de voornaamste oorzaak dat het aantal Nederlandse slachtoffers beperkt bleef.
(blz. 373)

De strafmaat in Verordening 81/40 m.b.t. homoseksuele (ontuchtige) handelingen liepen van 4 tot 10 jaar, afhankelijk van de omstandigheden.
Deze Verordening ging 3 augustus 1940 in.

(blz. 386)

De strafmaat in de Nederlandse wetgeving verschilde: de Nederlandse was lager.
Het grote verschil zat ‘m in de leeftijdsgrens.
(blz. 387).

Rauter beklaagt zich over de passiviteit van de Nederlandse politie in januari 1941.
(blz. 388).

Op 6 februari 1941 verstuurde het departement van Justitie de geheime “Circulaire betreffende registratie van homosexuelen” naar de alle hoofdcommissarissen om gegevens over homoseksuelen naar de Rijksopsporingsdienst van de Rijksrecherchecentrale te sturen.
(blz. 390).

Een aantal gemeenten leverden snel de gewenste gegevens, helaas zijn deze gegevens niet bewaard gebleven.
Plaatselijk kon 1 tot 1,5 % van de mannelijke bevolking boven de 16 geregistreerd staan i.v.m. homoseksualiteit.
(blz. 391-392).

In maart ’41 waren 125 vonnissen uitgesproken, waarvan 23 op basis van de gewraakte verordening 81/40.
Daarna informeerden de Nazi’s er niet meer naar, waardoor het beeld ontstaat dat de plotsklaps naar Berlijn vertrokken Klemm de aanjager van de naleving van de verordening was.
(blz. 393).
In 1941 gaf het overzicht van totaal van 1685 zedenzaken aan dat er 177 pv’s werden uitgeschreven inzake homoseksualiteit (kwart promille van het totaal).
(blz. 396).

Er bleef na de oorlog weinig over van de archieven van de Duitse rechtbanken.
Er zijn 3400 procedures tegen Nederlanders bekend. 29 daarvan betroffen homoseksualiteit en leverden ten minste 25 veroordeelden op.
Het totaal aantal strafprocedures inzake homoseksualiteit zijn niet bekend.
Trek daarom geen conclusies.
(blz. 405).

Uitlokking kwam bovendien ook voor.
Blz. 406- 414: voorbeelden veroordelingen door Duitse rechtsprekende instanties.

Preventieve politie brengt “asocialen” naar kamp Ommen.
(blz. 425-428)

Enkele a-socialen werden vrijgelaten door Lagerführer van Ommen vrijgelaten. De Nazi’s vergolden deze actie met wraak: de nog vastzittende a-socialen uit Ommen werden overgebracht naar kamp Amersfoort.
(blz. 428)

In Ommen zaten ongeveer 3,5% wegens zedendelicten, ook op basis van VO 81/40
(blz. 429-430)

5.8.18: De aanhouding van homoseksuele Joden.
Amsterdamse joodse klerenmaker met Duitse militair: klerenmaker op transport gesteld, maar overleefde de oorlog.
Joodse etaleur kreeg 2 maanden gevangenisstraf.
Joodse magazijnbediende met Joodse koopman in urinoir betrapt:op basis van VO 80/41 boete.
Joodse werkman 12 weken in verschillende HvB, medepleger na 3 weken vrij.

Vanaf medio ’42 werden de gevolgen zwaarder. In het Politieblad:
“Joodse verdachten van overtredingen van Verordeningen van de Rijkscommissaris en de Beschikkingen van de Commissaris -Generaal blijven altijd ingesloten en ter beschikking van de SD.”
3 voorbeelden van vermoorde joden in Ausewitsch en Sobibor. Plus 1 vrouw.

Door nazi’s verboden publicaties verwijderd uit school- en openbare bibliotheken, leeszalen en uitgeverijen. Niet alleen boeken met openlijk anti-duitse strekking, marxistische uitgaven of door joden geschreven, maar ook “de Zoon van Dik Trom”.
Auteurs van homo-erotische boeken: Jef Last, John Henry Macky, André Gide; Radcliff Hall en Willem Arondeus.
Wetenschappelijke boeken betrekkelijk weinig: Benno Stokvis (De Homosexuelen), Auguste Forel volledig oeuvre). Niet veel, omdat er ook niet veel bestond.
((blz. 430- 432)

I.h.a.: de verordeningen bestonden, maar hadden geen groot gevolg.
De nazi's traden op indien er een Duits belang in het gedrang kwam.
Voor het overige de Nederlandse politie.
De aantallen opgepakten/veroordeelden lijken verband te houden met de persoonlijke houding van de Duitse gezagsdrager.
(blz. 433)

Nederlandse Justitie
De Strafkamer van de Hoge Raad legaliseert Duitse verordeningen in 1942 in een arrest, zonder daarbij alle Raadsheren te hebben gehoord.
(blz. 436)

Redacteur Schuit van het recherchevakblad en docent aan de rechercheschool vond dat , sexueel contact tussen volwassen mannen niet gemeten mocht worden aan "het gezond rechtsgevoel" en ontkende daarmee het bestaan van VO 81/42.
(blz. 437)

In de praktijk leidde VO 81/40 ertoe dat minderjarigen gepakt konden worden.
(blz. 439).

Veroordelingen op basis van art. 239 Sr: openbare schennis en niet VO 82/40.
Voorzichtige conclusie: de zaken waren onderhevig aan de opvattingen van politiemensen. Achterstand behandeling van zaken uit '44 bij rechtbanken leidde soms tot een veroordeling in '47. Daarom is niet bekend hoeveel zaken geseponeerd zijn.
(blz. 443).

Castratiepleidooien en -uitvoering lijken geen verband te hebben met nazi-maatregelen.
Blz. 449).

Regering in Londen stelt in '44 deelde bezettingsmaatregelen in in 3 categorieën:
Ooit als bestaand beschouwd, afschaffen nadat de Nazi's vertrokken waren, voorlopig van kracht blijven. VO 81/40 viel in de laatste categorie.

# Anne Lize van der Stoel.